

Sessió novena. Relacions amb l'exterior

La sessió novena del Congrés començà a les quatre de la tarda del divendres dia 15 de març. A la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans hi havia molta gent. S'hi trobaven, entre d'altres, els senyors Joan Rebagliato, Joan-Pere Gensane, Jaume Busqué, Diego López Bonillo, Francesc Nadal, Joan Eugeni Sánchez, Vicent Ortuno, Rafael Giménez i Capdevila, Joan Becat, Jordi Ferrer Pumareta, Jaume Font, Jordi Cortès i entre d'altres senyores, Montserrat Iglésies, Eva Garcia, Anna Mompart, Marina Valor, etc.

Jordi Borja i Sebastià, de la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona presidí la sessió. Les ponències que s'anaven a presentar corresponien a un dels grups temàtics que vertebraven les tasques del Congrés: *La política i l'ordenament del territori*. Actuaren de Ponents els professors de la Universitat de Barcelona Martí Parellada i Sabata i Josep Roig i Martí, aquest darrer actual gerent de la Universitat. Borja es va remetre a algunes de les afirmacions formulades durant la conferència que pronuncià a Girona i assenyalà les interdependències entre els dos termes de l'enunciat. Es referí a alguns casos concrets i va expressar l'opinió de que el paper dels geògrafs era important a l'hora de determinar els principis que han de presidir l'organització del territori.

Borja va dir que: «La força d'Europa resideix, sobretot, en el seu sistema de ciutats. No és casual a la vegada que avança la integració europea, les ciutats, els rànquings de ciutats, la competència i la cooperació entre elles, es posin de moda. Les ciutats són les nostres multinacionals.

La ciutat europea ha de ser vista des d'una doble perspectiva. Per una part és una ciutat pluridimensional: ciutat central i les seves perifèries (gairebé sempre ocupant el territori de diversos municipis, desenes d'ells, de vegades). Però, a més, la ciutat futura s'ha d'organitzar i planificar a una escala superior, la de l'àrea o regió metropolitana: és una ciutat discontinua que permet grans actuacions i atribueix un valor de marca única a un espai més competitiu.

L'altra perspectiva és la de la inserció de la ciutat en una xarxa, en un sistema de ciutats. La intensitat dels fluxos entre ciutats és el millor indicador del dinamisme de la ciutat i, per tant, de la seva capacitat potencial de proporcionar benestar als seus habitants i usuaris. Aquests fluxos depenen tant de la capacitat atractiva de la ciutat i de quina sigui la seva posició en les xarxes de comunicació com de les decisions que prenguin organismes polítics o econòmics (públics i privats, nacionals i internacionals) sobre la localització de les seves seues o activitats.

Aquesta doble realitat, va afegir Jordi Borja, planteja a la metròpolis europea un triple repte.

En primer lloc la creació i el tractament d'una oferta de serveis que faci atractiva la ciutat i que respon a les demandes d'unes poblacions molt superiors a la resident. La centralitat urbana, o si es vol, el dinamisme de la gran ciutat, també atrau problemes (tràfic,

contaminació, immigració, ghettos rics i pobres, etc.), que no poden abordar-se amb els mitjans tradicionals dels governs locals.

En segon lloc, la creació d'estructures de cooperació intermunicipal per promoure un desenvolupament coherent i integrador per fer ciutat, o acabar-la, en la perifèria, així com la definició d'un projecte estratègic i territorial per a l'àmbit de la regió metropolitana, el de la ciutat futura.

I en tercer lloc, el dotar-se de mitjans per poder realitzar una política a nivell europeu. Per què una política europea de les ciutats? Perquè alguns dels problemes més greus de les ciutats només poden tractar-se amb eficàcia en el marc d'una política europea (p. ex.: migracions, medi ambient, accessibilitat i regulació del tràfic en les àrees centrals, marginalitat i inseguretats ciutadanes), bé perquè expressen problemes més generals de les nostres societats, o perquè requereixen una legitimitat i una normativa d'àmbit superior fins i tot al nacional. I també necessitem una política europea per a les ciutats perquè interessa a la construcció d'Europa desenvolupar la cooperació interciutats i establir criteris per un desenvolupament coherent de les infraestructures de comunicacions, econòmiques i de serveis qualificats, que van unides en les grans ciutats. Tot això requereix crear mecanismes de diàleg entre ciutats i organismes comunitaris europeus que complementin els que ja s'han instaurat amb les regions i per descomptat amb els Estats.

Finalment, el president de la sessió va dir que tots els estudis i informes coincideixen a assenyalar que Europa disposa almenys de dues «ciutats globals», Londres i París, comparables a Nova York i Tokio. Altres ciutats o conurbacions, com els eixos del Main (Frankfurt) i del Rhin-Ruhr (Colònia, etc), Milà, Berlín molt aviat es perfilen com ciutats amb elements de globalitat a nivell mundial.

No obstant això, hi ha una àmplia coincidència a assenyalar que Europa disposa d'un sistema de grans ciutats, les Eurociutats, més extens i que possibilita un desenvolupament més equilibrat, menys sotmès als efectes perversos que amenacen a les ciutats globals (decadència urbana a Londres, ciutat espectacle a París). Un informe de la Comunitat Europea, que fa la síntesi de les investigacions més recents, enumera el conjunt de ciutats líders, és a dir que han de ser tractades com a ciutats-capitals o nodals del sistema europeu. A les ciutats amb anterioritat hi afegeix Brussel·les, Rotterdam-la Haia-Amsterdam, Birmingham, Viena, Hamburg, Munic, Roma, Madrid, Barcelona i Lió. Aquest grup pot ampliar-se amb ciutats amb un potencial de centralitat que pot ser (o arribar a ser) similar a les anteriors: Lisboa, Sevilla, València, Nàpols, Torí, Atenes, Zuric, Ginebra, Stuttgart, Glasgow, Dublín, Copenhaguen-Nalmò, Marsella, Tolosa de Llenguadoc, Bilbao-Sant Sebastià, etc.

Aquesta llista evidentment serà completada pel que succeeixi en els propers anys, per quins siguin els eixos principals de desenvolupament del territori europeu i per la capacitat de lideratge i de dinamisme que manifestin tant les ciutats esmentades com altres d'una importància o amb unes possibilitats semblants (p. ex.: d'Europa Central o de la costa atlàntica, actualment zones menys dinàmiques).

En qualsevol cas, sembla raonable optar per una política europea orientada a desenvolupar el sistema de ciutats conjuntament, la qual cosa suposa potenciar els eixos de relació entre les ciutats, la centralitat de les eurociutats i l'articulació d'aquestes en els seus àmbits

regionals (que avui poden ser transnacionals). Tot i que es volgués no seria possible optar per una política en pro de 3 o 4 ciutats globals (hi ha un grup d'eurociutats molt fort com per deixar-lo en segon pla) ni tampoc prioritzar exclusivament a les eurociutats en perjudici de les regions i centres intermedis d'aquestes. Les polítiques de desenvolupament urbà avui requereixen espais regionals. No obstant això, de tots els elements esmentats i situats en una perspectiva europea, l'objectiu principal hauria de ser reforçar a les eurociutats com a centres nodals de la vida comunitària». (JB)

A continuació va prendre la paraula el senyor Martí Parellada i Sabata, economista, professor de la Universitat de Barcelona que va parlar de *Catalunya i l'Estat de les Autonomies*. El professor Martí Parellada va dir que assajaria de posar de manifest els elements que caracteritzen l'economia catalana en el conjunt de l'Estat de les Autonomies.

Amb aquest objectiu, tot precisant l'abast d'un enunciat tan genèric, va desenvolupar tres apartats amb que intentà de posar de manifest, en primer lloc, les característiques del creixement de l'economia catalana en el mapa regional espanyol i, breument, en el context de la Comunitat Econòmica Europea.

En el segon apartat tractà de precisar alguns dels trets fonamentals diferencials que permeten d'esbrinar l'especificitat del comportament de l'economia catalana en relació amb el del conjunt espanyol.

Finalment, en el tercer apartat tractà de posar de relleu el context internacional en el que s'ha desenvolupat aquest període així com les principals interrelacions que es produeixen entre l'economia catalana, la de la resta d'Espanya i l'estranger.

La darrera ponència va ésser presentada pel sr. Josep Roig i Martí, actual gerent de la Universitat de Barcelona. La ponència es referia a *Catalunya i la construcció d'Europa*. Va dir que del títol d'aquesta ponència en deriva la necessitat de delimitar de bon principi el seu abast.

També va dir que intentaria, únicament, de fer algunes reflexions personals sobre la integració econòmica europea en base a una pregunta triple: Catalunya s'integra a Europa com Estat, com a nació o com a societat civil?

Si es parla de la integració com Estat s'hauran de considerar dos aspectes. Primer, les conseqüències de la integració des del punt de vista d'un sector públic econòmic cada cop més gran, quantitativament, respecte al conjunt de l'activitat econòmica. En segon lloc, el significat de la integració respecte a la política-econòmica i també la política-política.

Com a nació, va dir Josep Roig, crec que parlem bàsicament de sentiments i de cultura i, per tant, caldrà preguntar-se respecte a la integració cultural de Catalunya a Europa, sobre cultura catalana i sobre cultura occidental.

Com a societat civil, les reflexions de Roig anaven dirigides cap a la integració econòmica, sobre l'Europa dels mercaders que en aquests moments porta el lideratge de la integració europea. La unió econòmica europea ha entrat en una fase de pragmatisme molt diferent de l'etapa retòrica de fa anys. La lliure circulació de mercaderies, persones, ser-

veis i capitals, l'existència d'un espai econòmic sense fronteres, eren abans ideals teòrics que les fronteres reals feien impossible d'assolir. La unió econòmica i monetària, amb dificultats, sembla estar avançant amb mesures més concretes.

I, finalment, va dir Roig, que li agradaria acabar resumint els dos elements que considera claus per assegurar una bona integració catalana a Europa: Més cultura (més coneixements) i més organització. Per això cal acabar parlant de la ciutat com a lloc on es troben cultura i organització.

Si Catalunya no consolida la seva part de capital-estatal, difícilment podrà ser decisòria en una Europa que encara es fonamenta en el poder de l'estat. Si Catalunya no consolida la seva capital-cultural tampoc es podran absorbir els coneixements necessaris per progressar en el conjunt d'Europa. Si Catalunya no consolida la seva capital econòmica, difícilment es podrà seguir essent competitiu en un mercat cada cop més obert.

Cal doncs, va dir el professor Roig, un model d'anàlisi i de govern de Catalunya i la seva capital que ens ajudi a assolir aquests tres aspectes de la integració europea.

En el debat final intervingueren diversos assistents. Algunes de les intervencions motivaren la resposta dels ponents que ho aprofitaren per aclarir punts que potser no quedaren ben explicitats en les intervencions inicials.

La mesa presidencial de la sessió novena.

La intervenció de Jordi Borja.

El professor Martí Parellada exposa la ponència.

La ponència de Josep Roig i Martí, economista.